

kres

*

*

m a j

leto 1936

številka 5

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavniki Joško Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje-Domžale.

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Nadaljevanje.)

Doma v izbi se mu je zdelo za tohalo, da bi se udušil; tako tuje in nezapuno je bilo vse. Mati je sedela tu, pogreznjena vase, topa in negibna, v očeh ji je ležal spanec; utrujeni bratje so spali zleknijeni po podu, na klopeh in mizi; sestri Riema in Tilda sta sedeli pod pločevinasto svetilko, v kateri je trepetal steno, in šivali. Tiho je želel vsem lahko noč in se splazil po stopnicah na podstrešje. Zgoraj je skrbno zapahnil vrata, da bi bil čisto sam in nemoten s svojimi mislimi.

Zleknil se je podolgem na slamnati postelji, stisnil zobe in čutil, kako mu je topel drget spreletel celo telo. Še dolgo ne bo zaspal, ležal bo in razmišljal o svojem bogastvu. — Lida, Lida, Lida! — »Na svidenje jutri,« je rekla! Jutri bo smel spet tja; sreča se bo spet nadaljevala in nikoli ne bo konca: jutri je še en večer, kaj bo potem, to ga ne briga.

»Čakaj, kaj ji bom dejal jutri? Le zakaj sem vedno tako neumen in preplašen, kadar ležim pod lipo in mi ona sedi nasproti?« O, toliko bi ji rad povedal, toda vsi skrbno zloženi in premišljeni stavki so se izgubili, kakor hitro jo je zagledal ali ga je celo nagovorila; in potem so ves večer govorili o drugih stvareh. Naj je povedala, kar je hotela, nje-mu je bilo vedno prijetno, potrpežljivo je čakal, pozneje bo že našel priložnost, da ji bo povedal vse, vse, kar misli.

Hotel jo je videti, samo videti; zaprl je oči in zaril glavo v blazino; in potem je bila pred njim: na deblu pod lipo v mraku; na poti v cerkev, ob studentu s škafo; ali pa je sklonjena pulila plevel po dvorišču.

Videl jo je živo pred seboj, tako gibčno je bilo njeno telo pri vsakdanjih opravkih; v tem zlatem somraku pa še neizmerno lepše in vse drugačno kot v dnevnih svetlobi. — Sedaj si jo bo vso počasi ogledal: lase, oči in usta, tisto črto od vratu proti hrbtu, kako ji pada kratki, modri predpasnik — toda tenka megla jo je spet zakrila, da ni mogel razločno spoznati Lidinega obraza. Videl je le še dvoje temnorjavih oči, ki so ga nocoj tako globoko presunile, — blestele so nežno kot dve lučki in sta širili tujo svetlobo,

da je zablščalo pod lipo kot sonce in je vztrepetalo listje po vejah. Velike, bele rože so vzkille iz tal, okrogle sončnice z rdečimi, bisernimi srci in ovencane z ognjenimi prameni; in med njimi so rasle visoke dalje z razcvetlimi popki, debelimi kot pest, škratlo rdeče in bele. Počasno se zibale v vetru. Sredi med njimi pa je kraljevala belo oblečena Lida; tiho je sedela na drevesnem deblu ter prijazno in sočutno gledala iz višine k njemu.

Preveč se mu je bliščalo pred očmi in čutil je, da se ob zvokih sladke godbe pelje v drugo deželo. Sedaj je plaval sredi sivega jezera, nad katerim se je bočilo zelenje in med njim se je skrivalo veliko sonce; toda vse je bilo tako ogromno. In spet je utonil v opojno čuvstvo blažene sreče in drhtenja.

Zjutraj, ko je stal v svetli sončni luči s tremi kravami ob pobočju, je bil ves trezen in stvari od včeraj so imele vse drugačno lice. Glej, tam daleč na zelenem polju, dela Lida z drugimi kmečkimi dekleti. Šalijo in hihitajo se med delom. Lida se je sklonila in iztegnila život — o, ona je bila najlepša med vsemi, toda sedaj ni bilo sanj v njenih očeh. Življenja prekipevajoče dekle je bila, okretna, vedno sveža in vesela, z jasnimi, zvenečimi smehom na ustih in blesteče belimi zobmi. To je bilo samo veselo, resnično življenje. Ljudje okrog njega niso razumeli njegovih sanj, in včasih je zdvomil sam nad seboj, če ni le brezploden sanjač.

Težko je skrival svoj dragoceni zaklad pred vsemi temi ljudmi! Mati ga je zmerjala z lenuhom radi njegovega sanjarjenja; in večji bratje so se obnašali, kot bi tega postržka niti ne poznali. Zato so ga preganjale mučne misli: če je med njim in Lido sploh kaj skupnega.

Ali je živahno dekle razumelo njegove poglede? Ali je mogla spoznati iz ene same njegove besede, kako jo ima rad, kako zelo jo ima rad?

Lida, — doslej mu je bila samo Wiesova sestra; — in Wies je bil njegov tovariš. Lida se mu je smejala in se pogovarjala z njim tako prijazno, ker je bil Rick tovariš njegovega brata; vse ostalo si je izmislil sam, mogoče je pa čital v starih knjigah na podstrešju! To ga je zelo potro in bil je silno nesrečen. Zakaj ni tak kot Pol, Lieven in Jaak, njegovi bratje? — Ti so ves teden

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) št. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

veselo in pogumno delali, brez sanjarjenja in težkega razmišljanja, ob nedeljah pa so hodili na cerkvena prošenja roko v roki s svojimi dekleti. Niso izpraševali na dolgo in široko, od vsega začetka so bili prepričani, da jih imajo dekleta rada. Riema in Tilda sta ves teden prepevali in vsaka je imela svojega fanta. — »Povedal ji bom ... Lida, rad te imam; potem je ne bom več pogledal ali pa povedal vsem ljudem.« — Pri vsem tem pa je dobro vedel, da si ne bo nikoli upal povedati, kar je. — Najboljše bi bilo, če bi na vse pozabil, brezskrbno in veselo živel in na nikogar mislil. Bila je vendar toliko nad njim.

»Toda zakaj mi vedno pogleda tako globoko v oči?« je pomislil. »Mar ne ve, kaj dela? mar ne ve, kako to vpliva na me in kako me vsega zmede?«

»Čemu se nasloni vselej v mraku na drevo, razširi roke in me gleda s svetlimi očmi? In potem zatrepeta tako poželjivo okoli njenih ustnic — ali dela to radi sebe? Tudi če mene ni poleg?« — In če jo je potem čez dan srečaval, ga je zopet tako zviška pozdravljala in ga je gledala tako ponosno kot princeza ubogega kravjega pastirja; ali pa ga sploh ni pogledala, če je govorila s sosedovo hčerko o oblekah in verižicah.

Potem so se naenkrat razblinile vse tihe sanje. Če noče biti čisto njegova, potem je boljše, da jo pusti v miru. In oboževana Lida je postala zanj tujka. Nič več se ne bo briga zanj. Žal mu je bilo za vsako misel in za vse sanje, ki jih ji je posvetil. Mar ni bilo to odvratno, nevhvaležno in nečimurno, da mu ona ne vrača iz svojega? Ali imata oba sploh kaj skupnega. Nekaj pogledov — to je bilo vse.

Tako si je do večera dopovedoval, se obdolževal in spet oprášal.

Ko je tiho zatonilo sonce, je spet napolnila njegovo srce otožna bolečina. In spet je stopila ona predenj; ves se je prepustil in se predal svojim sanjam. Rahel pregib njenega obraza, koder, ki ji je padal na tilnik, predpasnik, ki se je tesno prilegal in gubal okoli njenih bokov, vse to ga je razburjalo, da je nemo klonil pred njeno razkošno lepoto. Vse, kar jo je obdajalo: vas z ljudmi, mati sama — vse se je pogrčalo in izginjalo v mračno, tujo daljavo.

Ni še opravil vsega dnevnega dela in že ga je hrepenenje gnalo pod

POMLADNA ROMANCA

Ben Jožef

*Tam na mahu plaka mlada breza . . .
kot da nekaj čaka — veje steza,
kot da za nečem strmi v daljine,
kot da za nekom goji spomine!*

*Kaj ti mlada breza tožna plakaš?
Koga bedna sama tukaj čakaš?
Veje vitke stezaš pač zaman v praznine —
jutri sonce več ti ne zasine!*

*Jaz sem mlad drvar! Moj nož že čaka nate,
pa ne misli, da biló mi žal bi zate . . .
Tvoje deblo krasen les bo moji mizi
in na njej napišem pismo,
veš, dekletu, brhki svoji Lizi:
»Hoj, preljuba, do poroke daleč nismo!«*

NA POT V NARAVO

Dr. Frumencij V.

V pomladanskem in poletnem času je naroda najlepša; vso lepoto narode je pripravil Stvarnik tudi nam v razvedrilo in okrepcanje. Kako se na pomladanskih zletih prerodimo, kako prijetno je v poletnih mesecih na gorah, kako se v vročih dnevih v naših bistrih vodah osvežimo. Ni pa življenje v narodi zgolj prijetno, marveč tudi koristno za naše duševno in telesno zdravje. Zato, fantje, ven v naravo! Ne zametujmo neprecenljivih darov, ki nam jih v obilni meri nudi Stvarnik v narodi.

Idealen je namen narave in našemu končnemu smotru bi moralo biti posvečeno življenje v narodi. Ali ko opazujemo nedeljske zletnike, turiste po planinah, kopalce ob vodi in kopališčih, mladino po taborenjih, kako nas mora boleti zavest, da tako mnogi zlorablajo božjo naravo za divje nizkotne namene in nagone.

Katoliški fantje! Dvojna je naša dolžnost v poletnih mesecih: pazimo na naše dostojanstvo in bodimo čuvarji človeškega dostojanstva tudi onim, ki se ga ne zavedajo več.

Lepa so taborenja. Kako povzdigujejo zavest skupnosti in lepe bratske družabnosti. Zato jih ne skazimo z nedostojno nagoto. Kako smo ljudem v spotiko in v nevoljo, ko vidijo, da nam je čut dostojnosti in sramežljivosti otopel! Fantje, pazimo na svojo fantovsko čast, ne iščimo dekliške družbe pri kopanju, bodimo zvesti čuvarji svoje fantovske čednosti, sramežljivosti.

Ako bomo po teh načelih in navodilih prebili pomlad in poletje, bo v nas zrasel ponos zdravja in čiste duševnosti.

CVETOČE SRCE

Pomladna zgodba. — Ivan Čampa.

I.

Ko se je Matic nekega jutra kot običajno zgodaj prebudil, je nekaj reklo v njem: »Pomlad je!«

Matic je čisto razločno slišal, vendar kar verjeti ni mogel.

»Saj je še prezgodaj,« je hotel prepričati samega sebe in pregovoriti glas, ki mu je to govoril. Vendar ni nič pomagalo. Srce je vedno živahneje plalo: »Pomlad je, pomlad je!«

In kot vsako pomlad, se ga je tudi zdaj nenadoma polastil neki nemir. V svojem srcu je začutil silno hrepenenje po nečem lepem, tako lepem, da si še v sanjah skoraj ni upal misliti na to. Saj prav za prav sam ni vedel, kaj bi rad, a čutil je prav določno, da mu nečesa manjka.

Kar z neko živahnostjo se je dvignil v postelji, kajti nocoj je neobičajno dobro spal. Desna noga, na katero je šepal, ker je bila krajša od druge, ga je vsako zimo silno bolela in večkrat mu je tudi teklo iz nje. Nekoč se je bil po nesreči prevalil nanj mlinski kamen, ki ga je oče klepal, in desno nogo mu je bilo docela zdrobilo; mislili so, da bo ob njo. Tega najhujšega sicer ni bilo, a posledice so mu ostale in so se ponavljale redno vsako zimo in tudi letos mu ni prizaneslo.

Radi tega je Matic marsikatero noč prečul v groznih bolečinah in se je zjutraj zbudil bolj truden, kot je ležal prejšnji večer.

Kardinal Avgust Hlond kot posebni papeški odposlanec podeljuje papeški blagoslov na II. evharističnem kongresu za Jugoslavijo v Ljubljani 1935.

(Te dni izide spomenica o tem veličastnem kongresu. Knjiga je zelo obsežna, saj ima nad 700 strani in 90 strani slik na najfinejšem papirju. Ako je kdo še ni naročil, naj jo takoj naroči pri Misijonski tiskarni v Grobljah, p. Domžale. Prvi zvezek se bo razposlal v nekaj dneh, drugi tekom junija. Delo vsem prav toplo priporočamo.)

Nocoj pa so se kar nenadoma vse bolečine razgubile in jih Matic vso noč ni čutil.

»Za letos je prešlo, hvala Bogu,« je vzdihnil, se pobožno prekrizal in odmolil običajno jutranjo molitev, ki mu jo je bila pokojna mati še kot otroku z veliko muko vtepla v glavo.

Zlezel je s slamnate postelje, oblekel od moke zaprašene hlače in ognil suknjič, ki je bil po zunanosti hlačam močno podoben.

Tak je odkrevsal skozi nizka vrata malnice k jezu, da bi se umil.

Ko je stopil v hladno jutro, je čutil, da je kar čez noč izginila iz zraka vsa ostrost.

»Zdaj mi ne more več škoditi, če se malo očistim,« si je mislil Matic, ki se je umival redko kdaj.

Čez visoki jez je bučala voda in se v glušečem šumu razbijala ob mlin-skih kolesih na tisoč kapljic.

Matičevo oko je za trenutek obviselo na jezju.

»Dosti vode imam. Če bo vse leto tako, bom že lahko mlel,« si je mislil in zadovoljen je bil.

Potem se je ozrl v mogočne smreke nad jezom. Tako prijetno so vonjale, da je Maticu kar prsi vzdigovalo, ko je vlekel vase duh po smoli.

»Pa je le res, da je že pomlad tukaj,« je na vse zadnje le priznal.

Sklonil se je nad jez in se hitro očofotal. Nekako rezko ga je dirnilo. Potem pa, ko je hitro odšel v sobo in se obrisal v ne preveč belo rjuho na slamnjači, mu je bilo le prijetno in kar nekam lažjega se je počutil.

»Včasih je pa le dobro, če se človek malo umije.«

Po zajutruku — spekel si je v kotličku koruzne žgance, ki jih je zabelil s slanino — je zasul žito in dvignil zatvornice.

Voda je veselo zabučala in vsa malnica je bila v hipu polna ropotanja vrtečih se koles.

»Premočna je; bo Kočič spet dejal, da sem mu samo napol razvalil.«

Potisnil je zatvornico nekoliko navzdol, da je tekla voda bolj umirjeno.

»Dobro bi bilo, če bi beli kamen sklêpal,« je pomislil. »Proti veliki noči bodo začeli nositi v mlin.«

Premišljal je, če bi se polotil, ka-li; nazadnje se je le odločil.

Razdril je grod in z veliko muko spravil kamen iz tečaja. Priveznil ga je k steni in začel s kladivom enakomerno udarjati po njem. —

Zunaj se je smejalo zgodnje pomladno jutro. Sonce se je že na vse zgodaj razkošatilo nad grapo in skozi zaprašeno okno malnice z uspešno močjo prigrevale v Matičev hrbet.

Matic je klepal in klepal, gledal v kamen in mislil bogve kaj.

Nenadoma je prestal. Ozrl se je po prostoru in odčotal do groda, kjer se je mlel Kočičev oves. Dvignil je vrečo in še nekoliko prisul.

»Tako, pa naj se počasi melje.«

Več se mu ni hotelo znova prijeti za kladivo. Pri srcu ga je nekam čudno tiščalo in nenadoma se mu je zazdelo, da mu je v tem ropotajočem prostoru silno tesno.

»Ven pojdem,« je sklenil.

»Saj moram tako ali tako zdaj en dan po dračje,« je mislil na glas. Imel je to navado, da je rad sam s seboj govoril, tako kot ljudje, ki so ve-čino svojega življenja sami.

Zima mu je res pobrala vso zalogo drv, ki si jo je bil med letom napravil. Zato je vzel sekirico in vrv, da bo povezal butaro, zarigljal lesena vrata in se odpravil v hrib. —

Sonce je stalo že precej visoko. Ko je Matic stopal po strmi stezi, mu je začelo tako prigravati v hrbet, da je moral sleči suknjič.

Krog njega so rasle ob poti prve pomladne cvetice. Slepice so bile večinoma že odcvele in njihovi snežno beli cveti so že močno pozeleneli in delali plodove.

»Te so bile pa res zgodne letos,« je za hip pomislil Matic. A oko mu je polzelo dalje in božalo rdeče in rumeno pisane petelinčke, objemalo listasto rožasto resje in se ustavilo na temno sinjih jurčkih.

»Letos je pa kar vse hkrati zacvelo!«

Sklonil se je in utrgal šop petelinčkov. Cvet za cvetom je trgal od lesnatega debla in jih nosil v usta. Prav narahlo je vsakega pregriznil in mu posrkal medico iz ostroge.

»Rdeči imajo boljši med kot rumeni,« je kot otrok modroval.

Oziral se je po drevju krog sebe: vse je bilo nekam čudno napeto in polno in na vsakem grmiču se je videlo, kako svileni listki, ki so zdaj še skriti v žametastih popkih, komaj čakajo, da bi pokukali v svetli dan.

»Drevje je že muževno,« je spoznal.

In čimbolj se je ogledoval krog sebe, tembolj mu je srce dopovedovalo: »Pomlad, pomlad!«

»Vidim!« je pritrdil Matic.

Tako nekam sproščenega se je čutil, da bi bil najrajši zavriskal.

Zavriskal? Kaj je že kdaj? Morda, tedaj, ko je bil še majhen, a zdaj je na vriskanje že zdavnaj pozabil.

Ob misli na to mu je nenadoma žalostno čuvstvo spreletelo srce.

Vriskati smejo samo fantje, ki so vsi zdravi in močni. Ali je Matic tak fant? Še zdavnaj ne in tudi nikoli ne bo, kljub temu, da je že trideset let star.

Stresel je z glavo, kot da bi se hotel otresti teh misli, vendar so se mu vsiljevale vedno bolj.

Že velikokrat je Matica bolelo, da ni tak, kot so drugi fantje. Iz te grape, kjer že toliko let prav sam prebiva, le redko kdaj zaide v družbo, ob nedeljah poleti morda, a še takrat čuti, da ga fantje nič kaj radi ne vidijo med seboj. Po tihem šepetajo o njem, da je malo prikajen, kajti obnaša da se kot nikoli nihče.

Matic je vedel, da ljudje tako sodijo o njem in hudo mu je bilo. A pomagati si vendar ni mogel, zato se je čutil tako samega in zapuščenega v svojem mlinu, ki mu ga je že pred leti zapustil rajnji oče. Saj je prav za prav ljubil to samoto, kajti zdelo se mu je, da je najlepše živeti v miru pred vsemi ljudmi in biti sam svoj gospodar, a včasih, ob takih dnevih na priliko kot je današnji, se mu je zahotelo nečesa, bogvé česa, ob čemer bi pozabil na samoto in zapuščenost.

Ko je videl koga, da je zadovoljen in vesel, se je tudi sam veselil z njim. Ko so se študentje iz trga hodili kopat v njegov jez in je včasih prišla z njimi tudi ta ali ona dijakinja, je bil Matic ves vesel, da jim je mogel pokazati cvetoče lokvanje v mlaki blizu jeza. In tako lepo se mu je zdelo, ko je videl, kako so gospodične vesele belih rožic! Kolikokrat si je že želel, da bi tudi on imel dekleta, ki bi ji smel podariti beli, kelihasto cvetoči lokvanj! Matic bi bil tako srečen!

Toda ni je bilo, ki bi se za Matica zmenila. Saj so dekleta, ki nosijo v mlin, prijazna z njim, včasih se ta ali ona celo pošali z njim in ga vpraša, če ima kaj dekleta, a to je samo tako, da je Maticu še bolj hudo . . .

Kruto je Matic občutil vse to in tako mu je bilo hudo pri srcu. Dá, drugi fantje imajo dekleta, ki hodijo ob nedeljah z njimi od maše in se ponosno in samozavestno smejejo, Matic pa mora iti sam; sram ga je, ko krevsa po cesti in komaj čaka, da jim izgine izpred oči, tem ljudem, ki ne vedo, kaj je samota in gorje.

Take misli so ga obhajale, ko je nabiral med bukovjem suho dračje, ki ga je bil sneg spravil na tla.

Skoraj zdrznil se je, ko se je prebudil iz premišljanja in se zavedel, da je že dolgo v hribu.

»Kaj če gre kamen po golem?« ga je spreletelo, ko je spet zaslišal iz grape šumečo vodo.

Kar najhitreje je mogel, je stopal s težko butaro na plečih v nižino.

Tu in tam je splašil kakega ptiča, ali je mimo njega prifrftotal metulj. Ob vsakem koraku mu je zvenelo:

»Pomlad, pomlad, pomlad!«

Spešil je korak in se spet skušal znajti v vsakdanjosti. Toda misli od prej mu kar niso hotele iz glave.

Popolnoma se je predal sanjam.

»Če bi tudi jaz imel dekleta . . .« je hrepenel. Kar misliti si ni mogel, kako bi jo imel rad, kaj vse bi ji naredil, da bi ji ugajal. Saj gori v njem prav tako srce kot v prsih drugih ljudi. Tudi on je mlad, tudi on fant, ki čuti pomlad, morda še bolj kot kdo drugi, čeprav ga imajo za neumnega. Saj mu je davi srce kar samo povedalo, da je zunaj pomlad. O, zakaj ni še pri njem pomladi, tako lepe in cvetoče, kot je zunaj in kot jo poznajo fantje, ki jih imajo dekleta rade . . .

Dá, če bi tudi Matic imel dekleta . . .

Če bi tudi on smel komu razkriti svoje srce, ki je tako polno hrepenenja po sreči. —

(Dalje prihodnjič.)

GOSPOD NAS KLIČE

Gregor Mali

Kvišku srca, bratje,
kliče nas Gospod,
da v temi življenja
bi nam kazal pot!

Vé, da smo mornarji,
jadramo v nebo,
vé, da nas viharji
mučijo strašno.

K nam prišel na zemljo
je iz večnih dalj
bivat v tabernakelj
Jezus, večni Kralj.

K njemu, o mornarji,
dvignimo roke,
glave naslonimo
njemu na srce,
da nam srca dvigal
bo v nevarnosti,
luč v temi prižigal
v sveti hostiji!

NEKAJ NAČEL O ŠPORTU

Širaj Andrej

Vse države predpisujejo dandanes telesne vaje. Tudi časopisje prinaša dan za dnem prav vestno in natančno poročilo o športnem gibanju. Kako naj sodimo o tem gibanju z verskega stališča? Ali imamo v sv. pismu kakšna pojasnila in navodila o športu?

Takoj prvo nedeljo po zadnjem božičnem prazniku »Svečnice« beremo v cerkvi berilo sv. Pavla o športu. (I. Kor 9, 24—27). »Ali ne veste, da tisti, ki v tekališču teko, sicer vsi teko, pa le en sam venec zmage dobi? Tako tečite, da ga dosežete! Vsak pa, ki se v borbi izkuša, se vsega vzdrži; ti, da dosežejo strohljiv venec, mi pa nestrohljivega. Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo, se tako borim, ne kakor bi po zraku mahal, temveč krotim svoje telo in ga v sužnost devam, da morda sam ne bom zavržen, ko druge učim.« Sv. Pavel sicer tu primerja športno življenje svojega časa z oznanjevanjem evangelija, vendar nam v teh vrsticah podaja misli in načela, ki bi jih lahko napisali tudi na naše stadione in so programatične tudi za naše moderne igre in športe.

Ali je sv. Pavel za šport ali proti njemu? Je zanj, dasi ni bil morda zadovoljen z njegovimi bolnimi izrastki. »Devam svoje telo v sužnost,« tre-

niram. Gotovo je že kot deček osebno gledal občudovaje peterboj in zmagalcu burno ploskal. Sv. Pavel je bil mestni otrok, meščan rimskega mesta Tarza, in šport se je začel v velemestih.

Cerkev skrbi za vse svoje vernike. Zato je že od nekdaj skrbela za šport in telesne vaje. Cerkev dobro ve, da že narava sama žene meščana iz njegovih mestnih pisarn, kletnih, mračnih stanovanj in zaprašenih delavnic, ven v prosto naravo in k športu, da tako popravi napake mestnega življenja. Zato oskrbuje zletnikom in športnikom kolodvorsko službo božjo, pa postreza ž njo tudi v letoviščih in na planinskih višinah. Cerkev pospešuje telesne vaje tudi po svojih društvih. Redovni zavodi in katoliške šole so že davno sprejeli v svoj vzgojni program telesno vzgojo, ko države niti oddaleč niso še mislile na to vzgojno panogo.

Cerkev je torej za šport. Pač pa odklanja način športa, ako je nekrščanski in ako se ne ujema z božjimi zapovedmi.

Cerkev obsoja šport, ako radi njega izostaja nedeljska maša in se opušča prejem zakramentov. Kaj pomaga športniku, če kot prvak doseže nov rekord, če pa njegova duša škodo trpi!

Cerkev obsoja šport, ki žali bratovsko ljubezen, kar se rado godi pri nekaterih športnih panogah, n. pr. pri boksanju. Takega športa Cerkev ne blagoslavlja. Med obrazci za blagoslove boš našel tudi obrazec za plezalno vrvo, a ne boš našel obrazca za blagoslov boksarskih rokavic.

Cerkev obsoja šport, ki človeka ovira v spolnjevanju stanovskih dolžnosti. S športom naj se oddahnemo od trdega in grenkega tedenskega dela in naj se okrepmo za novo delo, ne smemo pa radi njega izgubljati časa in moči za potrebni stanovski študij.

Cerkev obsoja šport, ki žali sramežljivost. Zato nastopa proti telesni nagoti pri telesnih vajah, zlasti pa še v kopalniščih.

Cerkev obsoja šport, ki prekomerno vzpodbuja k novim rekordom in s tem škoduje zdravju, namesto da bi ga pospeševal. Saj ni treba pri tem posebne nesreče, že neprestano napenjanje telesnih organov povzroči lahko katastrofo.

To je kažipot matere Cerkve glede športnega gibanja.

V čem je torej prava vrednost športa? Sv. Pavel ga ne ocenjuje kot predmet, ki ima sam sebi namen, ampak kot sredstvo k višjemu cilju. »Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo, jaz se borim, ne kakor bi po zraku mahal, jaz devam v sužnost svoje telo.« Šport torej ne sme izpolniti vsega našega življenja. Poklicni športnik je prav za prav žalostna prikazen. Po krščanskem mišljenju je telo orodje duše, s katerim naj deluje v zunanjem svetu. Zato je treba pa telo v ta namen usposobiti; da obvelja staro pravilo »mens sana in corpore sano«. Šport naj bo torej le sredstvo, da se more duša boljše udejstvovati v življenju.

Iz tega razloga se ne smemo tudi v mislih vedno in vedno pečati samo s športom. Tudi časopisje ne kaže posebne kulturne višine, če polni svoje strani bolj s športom nego z drugimi važnejšimi novicami. Zavedati se mo-

ramo, da vestna bolniška sestra več dobrega stori, nego najboljši športnik. Kdor sodi človeka le po njegovem prsnem obsegu, močnem mišičevju in rujavi koži, je materialist. Zato je tudi več vreden pri mislečih ljudeh svetnik, ki si je nekoliko okrajšal dni življenja z ostro askezo, kakor športnik, ki si je končal življenje vsled enega samega predrznega prekoračenja telesnih moči!

Športu je treba dati neko posvečenje! Kar je naravnega, naj podpre nadnaravno, in tudi obratno! »Svoje telo . . ., da ne bom zavržen.« »Delajte vse v čast božjo . . .« vелеva isti apostol. Proti nebesom hodimo, tudi ko šport gojimo ali čez stadion korakamo. Mi se ne borimo za strohljiv venec, marveč za večni. Šport naj bo tudi zdravilo zoper lenobo in nekoristno fantaziranje. Anglež pravi: »Če si zaljubljen, igray 3 ure tenis, pa se bo v glavi vse uredilo.« Velja pa to tudi za druge hude skušnjave.

Športno gibanje naj te slednjič usposobi za borbenost v KA, da boš mogel apostolsko delovati tudi v najbolj kritičnih slučajih človeškega življenja!

SLOVO

Francè Kunstelj

Sveže jutro je vstalo. Goste in dolge megle so se leno vlekly preko mehkih senožeti in zoranih leha, iz črnorjave zemlje je puhtela sopara. Kazalo je, da bo lep dan, kajti strehe bližnjih hiš v trgu so že mežikale v soncu, ki se je vzpenjalo nad dolino.

Tine se je odpravljaj k vojakom.

Pomel si je zaspane oči in zazdehnil, da mu je zasmrdela iz ust težka sapa. Sit je bil misli, da mora na čudno pot, pa ni se je mogel otresti, saj se je ni smel. Po razgreti glavi mu je vršalo in zdelo se mu je, da sliši še zmeraj močno vpitje, ki se hripavo potaplja v tiho vas. Za slovo se že spodobi, da ga malo pokronamo, si je mislil, saj ga potlej dolgo ne bomo nič več. Težka mu je bila glava, v sencih mu je nekaj tolklo, kot bi s kladevcem udarjal v možgane. Oči so ga pekle, krvave so se mu zazdele in modro obbrobljene, čeprav se ni pogledal v ogledalo, ko si je česal skuštrane lase. V grlu je čutil prehlad, bezalo ga je, da je moral pokašljevati. Ob eni ponoči je revež komaj domov prišel, opotekel se je, legel ter zaspal kot klada, da so ga morali zjutraj dvakrat buditi. Ni se natančno spominjal, kje neki so sinoči lazili tako dolgo in kaj vse so počenjali, samo to je vedel, da so se na mostu sporekli, da jo je potem malo skupil, pa vse se mu je zdelo nekam temno in daleč, kot bi se zgodilo bogve kdaj.

Mrzlo je bilo v črni kuhinji, kjer je mati kuhala zajtrk. Dekla je pravkar vstala in šla z golido v hlev. Tine se ni zanjo zmenil, ni je pozdravil kot drugikrat, ko je smuknila mimo njegove sobe. Hitel je s pospravljanjem, nič mu ni šlo od rok, ko je deval svoje stvari v kovčeg. Po-

zabil je na sklečko, na žlico in britev, da mu je morala vse mati prinesti. Tih je bil njen korak, kot bi se nečesa bala, Tine je ni spoznal, da je bila v obraz žalostna, mudilo se mu je in ni utegnil ozirati se naokoli.

V hiši je nekaj zastokalo.

Mati je skočila čez prag in zaloputnila za sabo škripajoča vrata. Spet je bilo vse tiho in pusto zaspano vse naokoli. Tine je ravno zajtrkoval. Nič mu ni šla v slast vroča kava, preveč se mu je zdelo, da jo je popil, kruha se pa sploh dotaknil ni.

Ves je bil zmešan ko je zaslišal od zunaj hripav vrisk, ki se je utrgal skozi tiho vas in ki je bil bolj podoben otožnemu spominu kot pa glasu vselega fanta. Skoraj ga je bilo sram. Sosedov že gre — je pomislil, jaz pa ... Ti vrag ti, salamenski, da sem ... Vrgel je žlico na mizo, srknil še par požirkov, potem pa skočil v sobo, da pospravi še zadnje stvari. Nekaj slik si je vrgel na vrh za spomin, ko so veseljačili ono nedeljo za slovo, tudi Francka je bila zraven. Obljubil ji je, da ji bo zmeraj pisal in da je ne bo nikoli pozabil, saj sta se tako dobro razumela. Pa tudi njej je bilo hudo, ko ji je stisnil desnico, dolgo v noč ni zatisnila svojih malih oči, zmeraj je stal pred njo lep, postaven, z nageljnom v gumbnici ...

Iz podružnične cerkve je udarilo bitje ure. Tine je štel, a ni mogel ujeti vseh udarcev. Stopil je v hišo povprašat, koliko je odbilo, da ne bo morda mudil.

Pritisnil je na kljuko in ...

Prestrašil se je, da je stopil nazaj, kot bi ga nekaj sunilo. Mati in sestra Mina sta sloneli ob očetovi postelji in na tihem ihteli. Oče, ki je ležal na stran, je živo buljil predse kakor okamenel. Mati mu je močila vroče čelo z veliko cunjo, v jesihu namočeno, z drugo roko pa mu je podpirala glavo, da je ležal bolj pokonci. Sestra je klečala napol oblečena poleg in držala v drobni roki dogo stekenico, iz katere je dišalo po stari, kisli tekočini.

»Tine, ali vidiš ...?« se je utrgalo materi iz grla.

»Kaj pa je?«

»Tak ... Saj ... Vsaj poslovi se, ne bodi tako sirov!«

Čudno, si je mislil. Saj ni tako hudo. Malo jih je prijelo, kot zadnjič, pa bo že odleglo. Slabi so že oče, slabi, pa videli me bodo že še, o, gotovo, še misliti ni, da ne ...

Oče je začel težko hropsti, piskalo mu je v suhem grlu, da je človeka prijelo neko čudno občutje, ki bi se ga najrajši precej znebil. Potem je zatisnil oči in nekaj momljal, da ga niso razumeli. Zbegani so bili vsi, Mina je začela na glas vekati in klicati očeta, mati ga je močila in močila, a bolnik se ni zganil.

Šele čez čas je globoko zazdihnil. Bolesten stok se mu je izvil iz grla.

»Po gospoda!« je mati ukazala. Bilo je čutiti, da se bolnik komaj zaveda, kajti še zmeraj je pregibal ustnice, kot bi hotel nekaj povedati.

Tineta je spreletelo.

»Kaj pa, če bo res? ... Jezus, saj ...«

Mati je tekla v kuhinjo, Mina, ki je še klečala ob zglavju, je trepetala, kakor ptica, ki jo tišči za vrat neusmiljena roka.

Soseda je prišla in se razgovarjala z materjo v kuhinji, kako bosta pripravili.

Tine je stopil bliže k postelji.

Nerodno mu je bilo, kot bi se šel spovedat pred strogega sodnika . . . Nekaj ga je stisnilo v grlu, da bi najrajši zakričal v strop, izpljunil bolečino in zbežal kakor tat, ki je zaslutil nevarnost, pa čutil se je majhnega, plahega in kakor privezanega k postelji. Zaskrbelo ga je, ko je uzrl pred sabo tiste oči, vse motne in bolesi polne, tisti obraz, ves razoran, kot bi urezal v ohlapno kožo dolge brazde trpljenja in skrbi, ki se tiho priplazijo, pa nikoli nočejo stran, tiste ustnice, ki so šepetale in prosile nekaterikrat: Ti, glej, da boš pošten fant, čeprav si regrut in greš v kader! Pa besede so bile porojene nekje drugod, čutil je, da niso vsakdanje, a zatrl je nasilno njih mehko in toploto očetovskega opomina, branil se je vsiljivih misli, ki so mu svetovale kakor sestre: poslušaj in delaj tako . . .! Pa odpodil jih je, da so se razpršile kot prah v hitrem vetru in se niso več vračale. A danes? Danes ga ne ubogajo, ne more jih spoditi, okoli njega kolobarijo in se zaganjajo v njegovo razgreto glavo, da glasno sliši njih prhut in žgoč krik.

»Zakaj še nisem odšel, saj bom zamudil,« si je mislil. »Seveda moram, sicer . . .«; sam ni vedel, kaj bi.

Bolnik se je zbudil, odprl je tiho oči in premaknil blede ustnice, kot bi pokusil grenko pijačo in jo potem hotel izpljuniti. Kapljice potu so mu stopile na čelo.

Tine se je zganil.

»Oče, z Bogom! Pa zdravi ostanite!«

Pripognil se je k bolniku in hitro zgrabil za koščeno roko, ki je počivala kakor mrtva na odeji. V obraz se ni upal pogledati, neki čuden sram ga je oblil, težko mu je bilo, pa kljub temu je začutil, da ga oče gleda naravnost v oči in mu šepeče kot holnemu otroku: zbogom, zbogom . . . za zmeraj!

Mlajši brat je privekal iz sosedne sobe in se poslovil od Tineta, ki se je obrnil, da bi šel.

Skozi okno je posijalo svetlo sonce. Tiho se je priplazilo v sobo, kakor sladka misel, ki se je človek oklene z vso močjo, ko priplava v njegovo razboljeno dušo.

Tine se je odpravljal.

Ni več gledal pred sabo doma, od katerega se je poslavljal, ne hiše in prijazne sobe, ne kuhinje, pozabil je na razkričano družbo, s katero se je tolikokrat zabaval, na dekleta, na vse. Pred sabo je zrl obraz, tisti obraz in tiste oči, ki se bodo zaprle, zaprle morda za zmeraj . . .

Jasen dan se je že vzdigoval nad vasjo in bližnjim trgom, vozovi so začeli ropotati po cestah, delavci so hiteli v fabrike. Tine se ni zmenil zanje, ko so mu klicali v slovo, le temu ali onemu je suho odzdravil. Hitel je na postajo kakor izmučen popotnik.

O ŽIVLJENJU RASTLIN

DRAGI TONE!

V življenju rastlin, ki krase našo zemljo, se dogajajo vsak dan čudovite reči, ne da bi jih mi opazili in da bi postali nanje pozorni. Ob vsakem letnem času vidimo na rastlinah spremembe. Vidimo, kako je seme pognalo, kako je zrastle steblo, razveseljujejo nas pisani cvetovi in zoreče klasje.

Rastline žive svoje življenje. Toda čuda in tajne tega življenja so nekako prikrita našim očem. Pa vendar more neugnani in vedoželjni človeški duh prodreti v to skrivnostno delovanje, more vsak dan spoznavati skrite stvariteljske sile v naravi.

Vem, dragi Tone, da si velik ljubitelj narave, da jo ljubiš z vsemi njenimi čari in zato Ti hočem danes opiasti življenje rastlin. Za živo in vztrajno opazovanje narave Ti nudi ravno Tvoj kmečki poklic najlepšo priliko. Pa je le res tako, da stvari, ki so nam najbližje in vsakdanje, najmanj poznamo.

Začniva pri najmanjšem delu rastline, pri *stanici* ali *celici*. Stanice ali celice so silno majhne, toda njihova naloga je jako velika, njihovo delovanje je silno zanimivo in za rastlino pomembno. Stanica ali celica je kepica služi podobne snovi zelo različne velikosti in oblike. Nekatere stanice imajo okroglo obliko, druge podolgovato, valjasto, nekatere pa so podobne neskončno majhnim zvezdicam. Stanica je velika največ od 0.01 do 0.1 milimetra. Ker je stanica tako majhna, se Ti ne bo zdelo čudno, če Ti povem, da sestoji hrastov list iz milijonov stanic.

Dasiravno so stanice tako majhne, vendar niso mrtve, živijo bujno življenje, se hranijo in rastejo; da, stanice so ravno nosilke življenja.

V vsaki stanici se nahaja *stanično jedro*, ki ima ravno pri množitvi ali delitvi stanice najvažnejšo vlogo. Ko namreč stanica zraste do neke velikosti, potem se stanično jedro razdeli, stanica se loči v dve polovici, med njima zraste nekaka ločilna stena. Tako nastaneta iz ene stanice dve stanici, ki se zopet razdelita, iz njih nastanejo nove stanice id. Na ta način rastejo rastline.

Drug sestavni del stanice je *protoplazma* ali *pratvorivo*. Protoplazma ali pratvorivo je osnovna sestavina vsake stanice. Odtod tudi ime protoplazma ali pratvorivo. Protoplazma je sluzasta, klejasta mehko-tekoča snov, ki v glavnem sestoji iz beljakovine. To je življenjska sila stanice. Ogradje protoplazme ali pratvoriva je vse preprejeno s tankimi nitkami.

V protoplazmi ali pratvorivu plavajo *šarila*. To so silno majhne kroglice, ki se odlikujejo po tem, da sprejemajo barvila ali šarila. Odtod tudi ime. Šarila dajejo posameznim rastlinskim delom njihovo barvo, n. pr. listom zeleno, cvetom rdečo, rmeno in modro barvo.

Posebne pomena pa so šarila v listih, v katerih spreminjajo mineralne snovi, ki so rastlinam potrebne za življenje, v organske, zlasti v beljakovino in škrob. Brez teh šaril, ki jih imenujemo tudi *klorofili* ali *rastlinska zelenila*, bi bilo pri rastlinah vsako spreminjanje hrane nemogoče in tako bi tudi človek in živali ostali brez hrane.

Protoplazma ali pratoriva plava v *staničnem soku*, ki polni stanico. Stanični sok vsebuje razne soli, kisline in sladkor, razen tega pa posreduje še druge hranilne snovi, ki so rastlini potrebne za rast.

Površje rastlinske stanice obdaja staničina kot obdaja n. pr. lupina jajce. Propuščata zrak in pline in daje stanicam obliko in trdost. Stanice niso ločene druga od druge, ampak se med seboj dotikajo.

Milijoni stanic v eni rastlini živijo vsak svoje čudotvorno in skrivnostno življenje. Tako je po Stvarnikovi večni volji vsaka stanica zase čudovita zgradba. Nemogoče jo je ponarediti. Naj se učenjaki še toliko trudijo, življenja zmožne stanice ne bodo pričarali našim očem. Vse take »umetne stanice« imajo s pravim življenjem komaj toliko podobnosti, kakor leseni konj s pravim, punčka iz cunj s pravo deklico.

Kakor vse rastlinstvo, tako je tudi vsak del rastline po svojem sestavu in namenu vreden vsega občudovanja. Spregovoriti hočem samo o enem takem delu, namreč o listu. Opazujva ga pod mikroskopom ali drobno-gledom. Na listu opaziš brez števila luknjic, ki vdihavajo zrak, vidiš večja in manjša vlakenca liki rebrom, ki križem prepletajo list.

List vsake rastline lahko primerjamo tovarni. Tamkaj predelujejo surovine. List je najvažnejši del rastline. Njegova naloga obstaja zlasti v tem, da predeluje hrano, ki jo rastlina rabi za svojo rast in okrepitev. Upravičena je zato primera s tovarno.

Tovarna ima mnogo različnih prostorov, kjer delajo delavci in v vsak tak prostor vodijo vrata. En sam list ima milijone celic, v vse te celice vodijo male špranjice.

V tovarno prinašajo surovine skozi vrata. Te surovine potem delavci predelujejo. Skozi špranjice listov pa prihaja zrak in različni plini. Skozi korenine in steblo pa prihajajo v liste n. pr. fosforjeva kislina, kalij i. dr.

V tovarni predelujejo surovine s stroji. Stroje pa goni para. Če zmanjka pogonske sile, se stroji ustavijo. Že poznaš klorofile. To so rastlinski stroji. Klorofil je ono sredstvo, ki deluje samo s svetlobo, *pretvarja* ono silo ali moč, ki je v svetlobi, torej *svetlobno silo v kemično silo*. Klorofil je mlinček, ki ga žene sonce. In kaj melje ta mlinček? Melje pa ogljikov dvokis v moko — škrob.

Stvari, ki jih v tovarni izdelajo in predelajo, služijo v različne namene. Listi izdelujejo škrob, beljakovine in jih razpošiljajo po celi rastlini, ki jih porabi za tvorbo novih celic. Listi tudi oddajajo kisik in odvišno vodo. Čimveč strojev in delavcev ima tovarna, tem močnejša je in trdnejša. Čimveč listov ima rastlina, kolikor bolj so zdravi, čimbolj so proti soncu obrnjeni, tem močnejša je, tem bolj uspeva. Če porežeš repi liste, ne bo repa zato bolj debela, ampak nasprotno: s tem si zatrl njeno nadaljno rast.

Po vsem tem si lahko spoznal, kolike važnosti za rastlino so listi. Kar so živalim in človeku pljuča, to so rastlini listi. Zato rastlinam varuj liste. Nekatere rastline so že same zaščitene proti različnim pokončevalcem na ta način, da imajo strupene liste.

Zopet sva pogledala malo v skrivnostno delovanje narave. Kajne, kako čudovito je vse to stvarstvo! Mimo tega ne more človek, da ne bi se spomnil tiste prve sile, ki je vse to ustvarila, ki vse to čudovito življenje uravnava in vodi. Kaj je največji učenjak biolog, ko stoji pred vprašanjem, odkod življenje v celici. Jajce je napravil, toda življenja mu ni mogel dati. Zato obstojiš in strmiš nad vsemogočnostjo Stvarnikovo, ki je tudi najmanjšo celico naredil tako čudovito. Res je neskončno moder in vse časti vreden! Dajva mu tudi midva čast, ki mu gre!

Prisrčno pozdravljen!

Tvoj brat

France.

MEDNARODNE TEKME U. I. O. C. E. P.

V času od 12. do 14. junija 1936 se vrše na Dunaju mednarodne športne in telovadne tekme, katerih se udeleže v O. I. O. C. E. P. včlanjene zveze, pa tudi tistim katoliškim društvom oziroma zvezam, ki niso včlanjena v zvezi, je dovoljeno sodelovanje pri njih. Tekme obsegajo sledeče panoge:

b) Tekme moštev

1. mešani deveterboj z osmimi tekmovalci
2. lahkoatletski petboj s tremi tekmovalci
3. proste vaje z dvanajstimi tekmovalci
4. štafeta s 4 tekmovalci

b) Tekme posameznikov

5. mešani petboj
6. orodni četverboj
7. olimpijski lahkoatletski deseterboj
8. tekmovanje v posameznih panogah lahke atletike.

Za *mešani deveterboj*, ki obstoja iz lahkoatletskih in telovadnih vaj, so določeni običajni mednarodni predpisi, ki so že znani in zato jih tukaj ne bomo navajali. Pač pa navajamo obseg tega deveterboja, ki sestoji iz naslednjih panog:

1. drog (obvezna vaja).

Iz stegnjene vese spredaj z nadprijemom — pokolebno velik koleb in v zakolebu naupor do nakazane proste razovke — podmet s celim obratom v levo (desno) — v predkolebu preprijem desnice (levice) v podprijem — vzklopka v ročno stoji — dva veletocha naprej — cel obrat v levo (desno) do stoji z nadprijemom — dva veletocha nazaj — preprijem z desnico (levico) čez levico (prekrižni prijem) — v predkolebu naupor s celim obratom v desno do stoji s podprijemom — pol veletocha naprej in v zakolebu naupor s premahom desne noge (ali leve) — cel obrat v levo (desno) do nadprijema — spad nazaj s premahom leve (desne) noge nazaj — vzklopka do

nakazane razovke — premik nazaj z istočasnim raznožnim vstopom nog na drog (s podplati) — $\frac{3}{4}$ toča nazaj in doskok na tla z izpustom rok in odrivom nog.

2. bradlja (poljubna vaja)

3. konj na šir z ročaji (obvezna vaja):

Z oprijemom levece na vrat, z desnico na sprednji ročaj — poskokoma sonožni odbočni premah v levo s celim obratom v desno do opore zadaj na ročajih — zanožno kolo z levo — sonožni premah v desno do opore zadaj na ročajih — zanožno kolo z levo — sonožni premah v desno do opore spredaj na ročajih — odnožni premah med ročaji — strig v desno — strig v levo — premah z levo — v desno nazaj do opore spredaj na ročajih — sonožno kolo v levo — sonožni premah v levo do opore zadaj na ročajih — odnožno kolo z desno do opore zadaj na ročajih — sonožni premah z desno med ročaje — strig v levo — strig v desno — odnožni premah z levo v levo nazaj — sonožni premah v desno — sonožni premah v levo nazaj in vezano sonožni premah v levo z izpustom levece ter sonožni premah v desno okrog desnice z en ali pol obratom do stoje na tleh (levi bok je obrnjen proti vratu).

4. krogi (poljubna vaja)

5. prosta vaja (poljubna vaja)

6. skok v višino z zaletom 1.50 m

7. skok v daljavo z zaletom 5.50 m.

8. krogla 10 m

9. tek na 100 m 12 sekund

Lahkoatletski petoboj.

Lahkoatletski petoboj se sestoji iz naslednjih panog: tek na 100 m, 40 m, skok v višino z zaletom, skok v daljavo z zaletom in kopje. Vsaka narodnost more poslati v to tekmo moštvo sestojече iz treh tekmovalcev. Ocenjuje se po mednarodnih predpisih. Ono moštvo, ki doseže največje število točk, prejme prehodno darilo U. I. O. C. E. P.

Mednarodna štafeta.

Vsaka narodnost more postaviti po dve moštvi k tej štafeti, ki sestoji iz tekov na 400 + 300 + 200 + 100 m. Izvršili se bodo pred in med tekmo. Zmagovalci prejmejo venec in diplomu.

Olimpijski deseterboj.

Ta sestoji: 100 m, 400 m, 110 m zapreke, 1500 m, skok ob palici, skok v daljavo, skok v višino, krogla, disk, kopje. Vsi tekmovalci, ki dosežejo 75% od točk, ki jih je dosegel zmagovalec, prejmejo venec in diplomu.

Tekme v posameznih panogah lahke atletike.

Te tekme, ki se jih lahko udeleži vsak tekmovalec v eni ali več panogah, obsegajo: 100 m, 200 m, 400 m, 1500 m, 3000 m in 800 m, 110 m zapreke, 400 m zapreke, skok v višino z zaletom, skok v daljavo z zaletom, skok ob palici, troskok, krogla, disk, kopje, štafeta 1000 m (400 + 300 + 200 m + 100 m). Vse te tekme se bodo izvršile pred in med tekmovalcem. Prvi trije tekmovalci v vsaki panogi prejmejo diplome.

MRAK NAD VASJO

Povest. Spisal *Ivan Čampa*. Nadaljevanje

V. V NOVO DRUŠTVO

Mršek po volitvah niti za trenutek ni obupal. Predobro se je zavedal, da je kljub vsemu še zmeraj on tisti, ki ima nad vasjo vso moč, kajti še zmeraj so bili z njim tisti, ki so bili na vasi najvplivnejši. Gostilničar Petron, ki je bil načelnik hranilnice, se ga je držal kot klop, kar je razumljivo, ker sta drug pri drugem iskala koristi. Dokler je bil Mršek župan, je Petronu in drugim odbornikom pri hranilnici, ki so bili tudi občinski možje, že znal dati taka mesta pri občinski upravi, ki so donšala kake koristi, v zahvalo za to pa je Mršek dobival pri hranilnici posojila, kadar se je zmisлил.

In dokler je imel Mršek denar, se je še zmeraj čutil boga na vasi, kajti v denarju je moč. Ko je razsipal, kjer je mogel, so mislili ljudje, da mu trgovina bogve kako dobro gre, njega pa ni niti malo skrbelo, da se dolži kar naprej.

Za denarjem pa je Mršek največ zaupal v mladino.

Mlad človek je pač tak, da se da vzgajati in pridobiti, samo znati ga je treba. Tako bo vedno trobil v tvoj rog, pa naj pride karkoli. Tega se je Mršek dobro zavedal, zato se je tudi na vse pretege trudil, da bi si ohranil naklonjenost fantov pri Sinjih krilih in da bi si pridobil vedno novih zaveznikov, ki bi jih opajal s svojimi idejami in načeli.

Ko je nekega dne ravno premišljal o vsem tem, je prišel k njemu Pakižev Ivo, ki mu je povedal, da je bil pri njem Škelarjev Tine in mu razodel načrt o ustanovitvi društva Kmečka sloga.

Mršek, ki je napeto poslušal Ivovo pripovedovanje, je bil takoj navdušen za to, da se tudi njegovi fantje pridružijo onim. Saj je bila vse to voda na njegov mlin. Mršek je bil prepričan, da se mu bo zdaj prav gotovo posrečilo združiti oba tabora in jih polagoma pridobiti popolnoma zase. —

Ob splošnem navdušenju je bil kmalu napovedan ustanovni občni zbor, na katerega je Mršek povabil odličnega govornika iz mesta.

Tinetovi fantje so se domala vsi udeležili zborovanja in tudi od nasprotne strani je bil precejšen odziv. Čudno je bilo, da so med fanti kar nenadoma izginile vse sovražnosti in da so se med seboj neprisiljeno prijateljsko razgovarjali, dokler ni stopil na oder Tine, ki je bil predsednik pripravljalnega odbora, pozdravil vse fante in delegate iz mesta ter mu dal besedo.

Ko je ta stopil na oder, je že s svojim nastopom pridobil vse. Potem je začel takole govoriti:

»Dragi fantje-tovariši! Če bi zdaj katerega vprašal, zakaj je danes prav za prav prišel sem, bi mi nedvomno vsak odgovoril, da pač zato, ker pričakuje od tega nekih koristi. Morda si te koristi vsakdo predstavlja po svoje, toda prav gotovo smo vsi edini v tem, da gre za nekaj, kar kmetškega fanta v današnjem času teži in ubija.

Vsakdo ve, da dandanes nekaj ni prav, da je svet le velik smrad, ki rdi od velikih zločinov in je kakor bomba, ki se bo razpočila zdaj zdaj in pognala v zrak vse, kar bo zadela.

Fantje! Prav tako sem kmečki fant kot vi, zato vem, kaj vse mora v današnjih časih trpeti kmet in delavec na deželi. Vprašam vas, če je pravično in pošteno, da ima v našem mestu nek človek, ki ga sam poznam, zato, ker sedi vsak dan po dve uri v mehkem naslanjaču in podpisuje razne liste, dva in sedemdeset tisočakov na mesec, — pri živem Bogu prisegam, da resnico govorim! — medtem, ko ubogi kmet, ki se poti in trudi od zore do mraka, nima niti toliko, da bi si kupil škatlico vžigalic in da mora za davke prodajati prašiča, ki ga je vse leto redil, da bi imel zabelo? Mar je pravično in pošteno, da naš kmet, ki drži državo pokonci, nima nikjer najmanjše

besede in se mora pokoravati ljudem, ki živijo od njegovih žuljev? Ali je prav, da morajo naši najboljši fantje odhajati v tujino s trebuhom za kruhom, ker ne morejo dobiti v domovini zaslužka, da bi se pošteno preživljali in pri tem umirajo po nemških, francoskih in ameriških rudnikih?»

Govornik je moral svoj govor večkrat prekiniti radi odobravanja vseh fantov, kajti zdelo se je, kot da bi bili podivjali od navdušenja. Govornik pa je nadaljeval:

»Vsak ve, da so to krivice, ki vpijejo do neba. Toda kako je moglo priti tako, da so se začele goditi take krivice? Samo zato, ker kmet ni imel svoje organizacije, ker je živel le zase in se ni zanimal za nič drugega kot za svojo zemljo. Tako so ga lahko ljudje, ki bi morali gledati, da bi se kmetu godilo vedno bolje, ker je steber države, začeli izrabljati do skrajnosti, tako da zdaj skoraj sleherna kmetija ni nič drugega kot kup nesreče in dolga.

Toda, kako vse to zdaj popraviti? Mar se še da rešiti, kar je na robu prepada? — Morda bi marsikdo nad tem obupal, toda upam si trditi vpricho vseh: še je rešitev, še se da nadomestiti zamujeno!

Naša rešitev je v tem, da se kmet združi v močno organizacijo, ki naj ga izobrazuje in seznanja z vsem, kar je njemu v prid. Samo tako bodo mogli dobiti nekoč svoje ljudi, ki bodo dovolj izobraženi in zmožni, da nas bodo pravično zastopali pri vladi in drugod, ki bodo branili naše pravice in nas tako privedli do lepših dni.

Prav radi tega, ker se tudi vi zavedate potrebe take organizacije, ste se danes zbrali, da se strnete v mogočno fronto in da stopite v stik z bratskimi društvi iz drugih krajev, da se boste tako skupno borili in trudili za svoj lastni blagor.

Kot vsaka dobra stvar pa ima tudi naša organizacija mnogo nasprotnikov, toda kljub vsem polenom, ki jih mečejo najrazličnejši ljudje naši organizaciji na pot, pa ta raste in se krepi iz dneva v dan. Skrivnost vseh njenih uspehov pa je v tem, da raste v rokah samih preprostih ljudi, v katerih srcu je vzknila tudi njena zamisel. Zato vam bom povedal še nekaj, kar mislim, da je neobhodno potrebno. Ne zdi se mi namreč prav, da ste povabili k sodelovanju tudi gospoda Mrška in gospoda šolskega upravitelja! (Mrška se je pri tem polastila velika razburjenost, kajti tega ni pričakoval.) To je organizacija kmečkih fantov, ne inteligentnih mož. Vi sami morate biti zmožni voditi svoje društvo brez tuje pomoči. S tem se boste najboljšje pripravljali za svoje bodoče poslanstvo. Privaditi se morate vsemu, tudi temu, da boste zdaj pri volitvah ves odbor izbrali iz svojih vrst. Zavedati se morate, da je v vas samih moč in zmožnost. Zato naj ta govor zaključim z vzklikom: Bodočnost je naša!«

Ko se je po dvorani pomirilo odobravanje, je prosil še Mršek, če sme spregovoriti dve tri besede.

Mršek je hotel pojasniti še nekaj stvari, o katerih se mu je zdelo, da jih govornik ni dovolj jasno označil. Poudarjal je, da se on nikakor ne misli vmešavati v društvo, ker sam ve, da je to le za fante; on sam da je le toliko prišel zraven, ker mu je društvo ljubo in ga bo zato skušal podpirati kjerkoli bo mogel, tudi denarno. — Druga stvar pa da je ta-le: veseli ga, da sta se v tem kraju prvič združila dva tabora, ki bosta delala v slogi, kljub temu, da to marsikomu ne bo prav. Da pa ne bo mogel nihče nič očitati, da je društvo protiversko ali karkoli, predlaga, da naj se naroče za čitalnico vsi časopisi, bodisi katoliški ali protiverski, kajti pri društvu da vlada svoboda, ker ni to niti verska, niti politična organizacija.

Med njegovim govorom se je bila Tinetovih ljudi polastila rahla vznemirjenost, ki so jo pa zatajili. Saj se pri obeh govorih marsikomu ni zdelo dosti reči prav, toda molčali so, ker jim je bil Tine naročil tako. Vendar pa se je oglasil tam pri vratih Lesarjev Tomaž, ki so ga imeli za človeka s precej kratko pametjo, ker ni znal dosti več, kakor pokoravati se kaplanu in šivati stare škarpe.

Ko so ga vprašali, kaj želi, je vprašal, če se lahko odide iz dvorane, ako komu ni vse prav. Ko so mu pojasnili, da lahko, je odšel med splošnim posmehovanjem. Tinetu je bilo neprijetno, vendar je potlačil rdečico, ki ga je zalila.

Tine je bil potem pri volitvah izvoljen za predsednika, kot se spodobi začetniku društva, Pakižev Ivo je postal tajnik, druge posle pa so si razdelili tako, da so imeli enako število odbornikov eni in drugi od obeh taborov.

Tako je bilo društvo ustanovljeno.

Bilo je veliko navdušenja, več kot so ga pričakovali. Vendar pa so vsi čutili, da odhajajo z nečem drugim iz dvorane, kot so prej imeli v srcu in da niti eni niti drugi najbrž nikdar ne bodo dosegli namena, s katerim so bili prišli. Posebno Tinetu je bilo čudno v duši in pekla ga je vest, ker je čutil na sebi neko odgovornost, a zdaj še sam ni vedel, zakaj.

(Dalje prihodnjč.)

KAKO JE BILO NA OLIMPIADI

France Sešelj, Nadaljevanje.

Drugi programski dan se je izvedla prva smučka disciplina, smuk za dame in gospe. Torišče te tekme je bilo pobočje Kreutzeka. Moška proga se je pričela na vrhu Kreutzeka in je imela 960 m padca in 3'8 km dolžine. Ženska je bila ista, le da je start za ženske bil 150 m nižje in je bila s tem za 0.5 km skrajšana.

Radi opazovanja tekem sem si poiskal mesto, od koder sem imel pogled na najtežji in najzanimivejši del proge. To sem takoj videl, da je bila za dame proga odločno prenaporna. Ob 11 je topovski strel naznanil spust prve dame — neke Angležinje. V dobrih 2 minutah je presmučala zgornji del proge in že v oporni kristijaniji ropotala po ledeni strmini mimo nas. Potem so po enominutnih presledkih sledile nadaljne olimpijke, kljub zelo častnemu naslovu od valjanja zelo snežene. Poleg prvakinje, 16-letne Norvežanke Schou-Nilsen, je bila deležna največje pozornosti neka Kanadčanka, ki se je plasirala sicer med zadnjimi, pa je kljub valjanju in prekucovanju obdržala monokel na očesu in z njim presmučala cilj. Razen tekmovalk iz Avstrije, Švice in Nemčije, koder je smučanje razširjeno med širokimi plastmi ljudstva, so bile večinoma vse aristokratskega pokolenja. Nastopilo je 15 narodnosti s 40 udeleženkami.

Po startu zadnje dame je bil četrt urni presledek, na kar so pričeli spuščati moške. Teh je bilo 70 in to iz 21 narodnosti. Samo pri 18 km teku je bila udeležba za 1 narod številnejša; v vseh ostalih disciplinah pa manjša. Iz tega se vidi, kako se je alpska disciplina v kratkem povojnem času razširila in priljubila; pač zato, ker je od klasičnih (teki, skoki), vsaj v onih deželah, kjer so gore opremljene v vzpenjačami, mnogo udobnejša (zato pa športno manj zdrava). Pri moškem smuku je bila nad vse zanimiva razlika v zadržanju zastopnikov v smučanju vodilnih severnih narodov in vseh ostalih. Tako smo opazili, da Finska, katera ima poleg Švedov in Norvežanov najhitrejšo smučarje na svetu, ni postavila v alpski kombinaciji nobenega moža. Švedi so sicer postavili dva, od katerih boljši se je uvrstil še precej za našim Čopom, slabši pa je izstopil. Od severnjakov so se edini Norvežani s polno zasedeno vrsto in vso odpornostjo borili s Srednjeevropci, toda le-ti so vrsto razrinili tako, da se je edini Bürger Ruud stisnil pred nje, dočim se je njegov brat Sigmund, kot zadnji od njih štirih, moral zadovoljiti z 10. mestom in je verjetno zato od nadaljnega tekmovanja odstopil. Z odlično tehniko, ki so jo razvili v kratkem času in s silno borbenostjo so presenetili Italijani, seveda z izposojenimi močmi iz zasedene Tirolske; to se pravi, da je v njihovi reprezentanci krožilo malo laške krvi. Najborbenejši so bili kajpada Japonci, toda z začetniško, okorno tehniko. Našim se je videlo, da poznajo vse tehnične fineše, samo niso še doslej imeli dosti prilike za izvežbanje v smuku in slalomu. Najboljši med našimi je bil Heim, ki je pa na drugi

polovici proge radi nesrečnega zapleta v vrvi, po krivdi prireditelja, moral odstopiti. Če bi fantu šlo brez smole še v spodnjem delu proge tako dobro kot mu je šlo v zgornjem, bi se po vsej verjetnosti uvrstil med srednjeevropske in norveške favorite. Svojo nesporno sposobnost je naknadno dokazal na domačem državnem prvenstvu, koder si je priboril mesto prvaka s precejšnjim naskokom pred drugimi. Poleg Heima je tudi Praček veliko pokazal, uvrstil se je v smuku in v slalomu na konec prve četrtine, kot Slovan prvi. Nedorasli tej konkurenci in preizkušnji pa so bili tekmovalci: Letonske, Lichtensteina, Luxenburške in še posebno Turčije, od katere so vsi štirje možje kakor zgovorjeni zasedli zadnja 4 mesta. Pri teh zadnjih se moramo tudi malo pomuditi, kajti njihovo zadržanje je vsaj toliko, če ne še važnejše od prvakov. Njim pripisano nedoraslost je v tem slučaju treba razumeti le kot *tehnično nesposobnost*; sicer so se pa posebno Turki pokazali športno zelo dorasle, ko so vztrajali v tekmi, četudi za zadnja mesta.

Ko je odsmučal zadnji tekmovalec, so se za njim spustili v dolino tudi funkcionarji s starta; popustili so reditelji in kontrole; tudi gledalci si niso dali dvakrat reči: vsak jo je ubral navzdol, kakor je vedel in znal. To šele vam je bila tekma: šviganje z desne in leve, ti so se skušali v brzini, drugi se merili po spretnosti, tretji pa se držali v najpopolnejših stilnih držah. Vse to neurejeno gibanje so pa od časa do časa prekinjale žive kopice.

Naslednji dan se je vršil damski slalom, potem je prišel na vrsto moški slalom, oboje s pričetkom ob 11 dopoldne. Ob tej uri so se pričenjale skoraj vse večje prireditve razen teh, ki so za svoj potek zahtevale daljši čas. Pozna predpoldanska ura je bila prikladna zato, ker je do takrat že eventuelni mraz popustil, so se zadnje priprave že lahko uredile, pripeljalo se je z lahkoto še toliko in toliko vlakov obiskovalcev iz Monakovega in od drugod. Tekma v slalomu se je vršila na pobočju zraven olimpijskih skakalnic na zelo strmem in razritem svetu. To je imelo v zvezi s prav tako svojevrstnim terenom za smuk svoje športno preračunane namene; s terenskimi posebnostmi, ki so jih domačini navajeni, so nameravali zasigurati prvenstva domačim tekmovalcem, kar se jim je v polni meri posrečilo.

Ta proga je pričela v višini 200 m nad stadionsko areno in je potekala v dolžino 600 m na cilj, ki je bil postavljen tik ob tribunah zunaj arene. Obsegala je 23 vratice; le-ta so bila pa tako razvrščena, da so na robovih globač tvorila pasti nepredvidnim ali celo nezmožnim tekmovalkam. Ako je katero izmed tekmovalk na takem mestu preniko zaneslo, je izgubila s povračanjem mnogo dragocenega časa; zraven se pa tako utrudila, da se je izločila iz resne konkurence. Učinek je bil ta, da je izpadla dobra četrtina konkurentinj. Prejšnja dnevna zmagovalka v smuku je zdrknila na 3. mesto, kar je v teh razmerah še vedno pomenilo uspeh. Nemke so zasedle prvo, drugo, peto in šesto mesto, samo Norvežanki in Švicarki se je posrečilo razčleniti sicer strnjeno nemško vrsto. Ko je v smuku šesto plasirana akademkinja Cristl Cranc dovršila drugi tek slaloma, so hitri računarji na cilju na podlagi električnih časomerilcev takoj izračunali točke in ugotovili njeno zmago v alpski kombinaciji, to po zvočnikih razglasili, kar je bil zopet spreten, porazujoč moralni moment za ostale tekmovalke, ki so še, razen šestih, imele vse zadnji odločilni start pred seboj. Pa to še ni bilo dovolj; poklicali so zmagovalko vso zasoplo pred mikrofoni in jo vprašali, kako se počuti; odgovorila je »da še ni bilo tako lepo v življenju«. Pri tej tekmi so cenili udeležbo na 40.000 gledalcev.

Moški slalom je padel na nedeljo. Lepo jutro je naznanilo drug krasen zimski dan za časa teh tekem. Dve uri pred pričetkom so izletniki jeli zavzemati mesta po pobočju vzdolž proge. Radi lepega prostega nedeljskega dne in radi zanimanja za potek tekmovanja in odločitev svetovnega prvaka v alpski kombinaciji, se je pričakoval rekorden obisk. Prireditelj se ni varal; zgodilo se je, kar še na nobeni slalom tekmi na svetu ne: zbralo se je 70.000 gledalcev. Tvorili smo okoli in okoli proge nad 1.5 km dolgo črto, pri tem smo pa bili tako natrpani, da pozni prišleci gotovo

niso skoro nič videli. Proga je bila z vratnicami še bolj otežkočena, drugače pa ista kot prejšnji dan damska. Radi tega je bil uspeh točno tak kot pri damah, namreč zmaga Nemcev. Drugi v smuku Pfnür je postal prvak v kombinaciji, njega sledijo: Nemeč Gustav Lantschner (znan iz raznih smuških filmov), Francoz Allais in šele kot četrti B. Ruud, zmagovalec v smuku, tega sledita še ostala dva Nemca, katera sta si enako kot prva dva z uspehom pri slalomu zboljšala razvrstitev. Tu je nastopila tudi naša preostala trojica, ki se je nad vse pričakovanje dobro držala. Vsi trije so zboljšali svoja mesta in sicer: Praček iz 16. na 15., Čop iz 31. na 25. in Žnidar iz 50. na 33. mesto. Žnidar je s svojim zboljšanjem za 17 mest prav v tem posekal vseh ostalih 69 konkurentov. Najbližnji so mu Madžar Szalay z zboljšanjem za 13 in Anglež Hudson in Tomkinson z zboljšanjem za 11 in 10 mest, ostali so slabo popravljali. Zanimiva je primera, da so bili Norvežani v slalomu slabši kot v smuku. Nekaj izrednega bi se bilo skoro pripetilo našim; če se ne bi Heimu pripetila znana nezgoda, bi zraven Nemcev edini ostali kompletni v zadnji konkurenci, iz katere jih je izpadlo 37. Docela so izpadli: Belgijci, Bolgari, Grki, Japonci, Kanadčani, Letonci, Litvanci, Luksenburžani in Turki. Naši fantje so se razporedili v drugi četrtini vseh udeležencev. (Dalje prih.)

KNJIGE IN ČASOPISI

Fr. D. Jug. PRAKTIČNI ČEBELAR. Ljubljana 1934. Marsikdo »kresovcev« je morda že čebelar, za druge pa velja tista: če še nisem, pa bom. Sicer danes, ko smo že vsi vajeni zdihovati nad mizerijo naših gospodarskih razmer, ponavlja marsikak čebelar: »E kaj! Muha je muhasta!« Pa vendar kljub temu ne pusti čebel, znamenje, da take tožbe niso tako grozovito »prav za res« in žalostne. Pa je tudi tako: ne samo zavoljo koristi gojimo čebele — čebeloreja nudi obenem tudi mnogo zabave in razvedrila in še nekaj: čebele ti kažejo, kako čudovito smotrno je njih delo in nedelo in koliko modrosti božje se razodeva v uredbi njihove družine in države. Toda čebelar mora biti napreden. Le naprednost prinaša kaj medu in par, pa tudi več zabave in modrosti ob natančnejšem pogledu v družinsko in državljansko življenje čebel. V to napredno spoznavanje čebel in zares umno ravnanje z njimi uvaja prav dobro zgoraj navedena knjiga dolgoletnega, torej jako izurjenega čebelarja, frančiškanskega brata Donata na Brezjah. Pisana je preprosto in poljudno umljivo, je res praktična, obenem pa po sodbi strokovnjakov sorazmerno poceni. Torej, fantje, nekaj cigaret, nekaj zabav manj, pa vam bo ta knjiga za vse življe-

nje postala zvesta spremljevalka in zanesljiva voditeljica pri čebelarstvu.

Šp. J.

P. Vincencij Kunstelj, O. F. M. ZGODOVINA IN POPIS BREZJANSKE BOŽJE POTI. Druga pomnožena izdaja 1936. Tisk Misijske tiskarne v Grobljah (Domžale). Strani 77.

Da je drobna knjižica — v formatu majhnega molitvenika, ki ga vtakneš v žep, izšla že v drugi izdaji, je znamenje, da je moralo seči po prvi precej rok, ker je že razprodana. Vse, od početka prve cerkvice, od prvega čudeža v l. 1863. pa do danes oziroma do lanskega leta, ko je brezjanska Marija prišla na evharistični kongres v Ljubljano — vse je tu na kratko opisano. Tu zveš n. pr. tudi za zanimivi podatek, da je v 50. letih t. j. od l. 1863. do svetovne vojske pustilo 250 bolnikov svoje bergle pri Marijipomagaj in da so bile med vojsko prepuščene »Rdečemu križu« za vojne invalide. Lepše se te bergle, ki se jih je držalo nekaj svetega, res niso mogle uporabiti, kot da so jih dali v roke tem našim mučencem. — Knjižica stane malenkost — in ti bo poživila zaupanje v Marijo in posebej v našo Marijopomagaj na Brezjah. Z.

lipo. Dovolj je bilo že gorja, ne bi smel tvegati in večer za večerom sedeti pri nji ali vsaj hoditi mimo. Potem bi postalo očito, da lazi za Lido in bal se je, da bi moglo tako opravljanje razbliniti v nič vso njegovo veliko srečo. Včasih se je moč zato odločil: nekaj časa ne bo več zahajal tja; toda proti večeru je postajalo hrepenenje vedno silnejše, obračal se je in hodil, dokler ni bil spet tam ko vsak večer. Toda zgodilo se je, da ni nikogar našel, potem je zapuščen in zalosten blodil in taval preko polj. Bil je tako čisto sam in ta osamelost ga je mučila vedno bolj; moral bi imeti nekoga, ki bi mu mogel zaupati in mu razkriti svoje srce. Toda naj je še tako iskal in premišljal, našel ni nikogar: njegovi bratje — bili so grobjani, ki so hodili delat z drugimi vaškimi pobalini in tja, kjer je bilo treba nastiti in popraviti ceste ali prekopati in zravnati velike kupe zemlje. Riena in Tilda — niti slutiti nista, kaj ga muči. Samo Lida — toda to je bila Lida, ki je živela v njegovem srcu, s katero se je pogovarjal o vseh čudovitih rečeh zvečer v svoji postelji, ki je ležal in razmišljal. Tako zaupljivo se je pogovarjal z njo, tihi večeri so ju povsem zblížali. Naslednjega dne, ko je spet sijalo sonce, je čital v njenih temnih očeh, da ga je dobro razumela.

»Jutri, ko bova sama, ji bom vse povedal,« je mislil. Vse, od začetka do konca ji bo razložil, dokler ji ne bo vse jasno. Toda Wies ga nikoli ni puščal tako dolgo samega z njo, da bi si upal pričeti govoriti to, kar mu je ležalo na srcu, največkrat je molčal ali pa se je pogovarjal o navadnih rečeh tako neumno, da se je moral jeziti nad seboj. Le kaj si je mislila Lida o njem, o mogoče ne bo nikoli izvedela o vseh njegovih čudovito lepih čustvih... Najbolje bi bilo, da bi odšel nekam daleč in živel med drugimi ljudmi. Tukaj je ležal nad vsem hrepeneč mir. Glej, krave tam, ki leno dvigajo glave in se počasi premikajo v večer proti rdeči zarji za ogrado! —

»Sonce še dolgo ne bo zašlo,« je pomislil. »Tako počasi minevajo dnevi: in čas leno prede svojo mrežo. Če bi jo ljubil čisto sam in bi jo imel samo zase ter se v samotni veselil njenih lepih oči, bi bila to tako velika sreča, da bi zarajal od veselja. Kje bi bil konec njegove neizmerne sreče? Tako prijetno mu je dela sončna toplota, in povsod je brstelo svaže pomladno zelenje.

Mati je izpraševala, kaj manjka njenemu fantu, ali je bolan, da tako poveša glavo? Toda dobra žena ni mogla vedeti, kaj se godi v sinovi duši. Le samota in mir sta ga mogli osrečiti.

Če bi le smel izginiti nekam daleč, kjer bi ga nihče ne našel, kjer

bi lahko sam sedel in premišljeval, potem bi ne potreboval nikakršne pomoči in svetov. Le najbolj sam pa je bil doma v svoji izbi.

Včeraj so vsi veliki vaški fantje hiteli po cesti in peli. Rick je našel doma Toneja, Carpusa, Kilaasa, Pola, Lievna in Jaacka, ki so vezali cule, da bodo šli na delo nekam proti severu. Proti večeru je zavladovala po vsej vasi in v domači hiši tišina; Rick se je veselil, ker so ostale doma samo sestre in je užival, ker je bil prepuščen sam sebi. Sedaj se je mogel skrivaj splaziti na podstrežje, presedeti tam cele ure in čitati v stari knjigi čudovite zgodbe, ki so mu tako ugajale. V knjigi je bila silčica, ki jo je posebno rad gledal: V lepi senci se je sprehajal vitez princ in vodil pod roko belo oblečeno princeso. Udobno sta stopala po skrivnostnih poteh, na katera so visoka drevesa metala temne sence, brez dvoma sta si pripovedovala same lepe reči. To bo nekdo pokazal Lidi in jo vprašal, če se tudi njej zdi tako zelo lepo.

Rad je brskal po svojih mislih, da bi iztaknil, kako se je pričelo to med njim in Lido in kdaj ga je objelo to opojno drhtenje. Kdaj ga je vendar prvič tako pogledala, da ga je vsega zmedlo. Ko je bila še otrok, še čisto majhna deklica, se je igral z njo in ni opazil, da bi bila drugačna ko njene sovrstnice. Ponekdo — in tu se mu je zmedlo od vsega, kar se je zgodilo — je zrastle v njem želja, da bi jo gledal, jo srečaval. Prvič je bilo, ko je sedel na podstrešnem oknu in ga je presunilo: njen vitki, beli tilnik pod težko krono rjavih las — tedaj mu je pričelo srce burno utripati; in potem mu je bila Lida ves dan v mislih in ves dan si je želel, da bi bil že skoraj večer in bi jo našel pod lipo z Wiesom.

Toda dan je lezel tako počasi naprej in zdelo se je, kot da se sonce tem bolj brani zatona, čim bolj se mu bliža; večer ni hotel priti. Danes jo hoče videti pri jasni dnevni svetlobi. Ker jo je gledal vedno v mraku, je stala njena slika pred njim meglena in nerazločna, in najsi se je še tako trudil, da bi zarisal trdno poteze njenega obraza, ni mu uspelo. Danes jo bo dolgo motril in ničesar ne bo pozabil, kar bo videl. In zato se je odpravil, kakor hitro se je pričelo mračiti, na pot proti njeni hiši. Toda že oddaleč je zaslišal hrupne glasove pod lipo: Lida je sedela tam in tudi Wies, poleg njiju pa cela grupa vaških fantov. Spoznal je Sneyra, Pinna, Sörkla, vse tri Boelove, Kretsa in Siepra, ki sta pripovedovala o žetvi na jugu. Tiho se je približal, poslušal njih razposajene glasove, a ni slišal, kaj so govorili. Skrit za Sneyersovim hrptom je gledal navzgor k Lidi;

danes je bila tako vesela in ponosna obenem, da je edino deklet med samimi fanti.

Iz gostega tobakovega dima je gledal njen ljubki obraz; in sedaj je mogel videti čisto razločno mehki, temnorjavji okvir ob njenem belem čelu, nobeno deklet si ni znalo tako lepo in nežno pripeti las. — Potem je sledil črto ob njeni nosnici, toda zmedel ga je pogled iz njenih globokih oči, menil je, da zre ves svet v njih! In spet je bila dobra, neskončno lepa Lida; in on je pozabil poiskati, kje se prične in kje konča čar njenega obličja. Kramljala je s fanti, ki so kar tekmovali, kdo bo več povedal o težkem delu v daljni deželi. Rick je iz vsega pogovora ujel le eno in to je bilo: da veliki, starejši Krauwel išče žanjcev in da so mu vsi fantje, ki so nocjo tu, objubili, da bodo šli z njim na žetev proti jugu. Ko se je stemnilo, je sedela Lida zamišljena, strmela predse in ni izpregovorila nobene besede več.

Sedaj je bila spet prozorno bitje iz njegovih sanj z rožno nadahnjenimi ustnicami in sončnim smehljajem. Poslušal je in videl njo, samo njo, nikogar drugega. Bil je zadnji, ki je voščil lahko noč in odšel. Počasi je šel proti domu, ves napolnjen z blaženo srečo kot po prazničnem dnevu.

Polja so opojno dišala in mesec — poglej — je bledelel na modrem, velikem nebu! Bilo mu je, kot da so vse stvari izginile, le on je ostal tu, čisto sam s thim večerom spojen v eno!

Od doma je zaslišal mater, ki je govorila glasno in zadrženo. Ko je stopil skozi duri, mu je udaril nasproti Tildin jok in materino kričanje:

»Ti, prismsoda neumna! Kaj si domišljaš! Verschafel te vleče za nos in sploh nočem, da še kdaj greš z njim. Kaj? Poročil te bo? O, ti prismsoda, ki to verjameš! Kaj ne veš, da je on bogat posestnikov sin? In da si ti Tilda Buschaert, deklet brez vinarja in ficka? Kako naj ti jaz pripomorem do dote? Tvoj oče je bil sedem let bolan in je vse, kar smo imeli, pojedel in zmetel zdravnikom. In tvoji bratje, ali mi prinesejo kdaj denarja domov? Počakaj, dekline, da bo to izvedel ponosni Verschafel, pretepel bo svojega norčavega sina do smrti. Ha, in ti verjameš takim otročjim čenčam!«

Ko je Rick vstopil, je Tilda ihtela v svoj predpasnik, mati pa je govorila kar v eni sapi: »Norčuje se iz tebe. Nekaj časa se bo zabaval s teboj in potem te bo pustil! Norčeval se bo iz tebe, ker si mu verjela! Poišči si kakšnega reveža, da bosta oba stradala! O, zato imaš novo obleko in vso to pisano šaro na sebi!«

(Dalje prih.)

MISIJONSKA TISKARNA

GROBLJE

DOMŽALE

Tiska vabila za naša društva

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.